

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 26 marca 2020 r.*

Szczególna procedura kontroli wyroków Sądu Unii Europejskiej Simpson/Rada (T-646/16 P) i HG/Komisja (T-693/16 P) – Służba publiczna – Skład orzekający, który wydał wyroki w pierwszej instancji – Procedura mianowania sędziego Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej – Artykuł 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Sąd ustanowiony ustawą – Incydentalna kontrola zgodności z prawem – Naruszenie jedności i spójności prawa Unii

W sprawach połączonych C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II

mających za przedmiot szczególną procedurę kontroli, na podstawie art. 256 ust. 2 akapit drugi TFUE, wyroków Sądu Unii Europejskiej (izba ds. odwołań) z dnia 19 lipca 2018 r., Simpson/Rada (T-646/16 P, niepublikowanego, EU:T:2018:493) i HG/Komisja (T-693/16 P, niepublikowanego, EU:T:2018:492), wydanych w postępowaniach:

Erik Simpson, urzędnik Rady Unii Europejskiej, zamieszkały w Brukseli (Belgia),

przeciwko

Radzie Unii Europejskiej (C-542/18 RX-II),

oraz

HG, urzędnik Komisji Europejskiej,

przeciwko

Komisji Europejskiej (C-543/18 RX-II),

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, R. Silva de Lapuerta, wiceprezes, A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, M. Safjan, S. Rodin i I. Jarukaitis, prezesi izb, M. Ilešič (sprawozdawca), C. Toader, D. Šváby, F. Biltgen i N. Piçarra, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,

sekretarz: V. Giacobbo-Peyronnel, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 21 maja 2019 r.,

* Języki postępowania: angielski i francuski.

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu E. Simpsona – M. Velardo, avocate,
- w imieniu Rady Unii Europejskiej – M. Bauer i R. Meyer, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu HG – L. Levi, avocate,
- 1. w imieniu Komisji Europejskiej – G. Berscheid, T.S. Bohr i F. Erlbacher, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu bułgarskiego – E. Petranova, L. Zaharieva i T. Mitova, w charakterze pełnomocników,

uwzględniając art. 62a i art. 62b akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej,
po zapoznaniu się z opinią rzecznik generalnej na posiedzeniu w dniu 12 września 2019 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Niniejsze postępowania mają za przedmiot szczególną procedurę kontroli wyroków Sądu Unii Europejskiej (izba ds. odwołań) z dnia 19 lipca 2018 r., Simpson/Rada (T-646/16 P, niepublikowanego, zwanego dalej „pierwszym wyrokiem poddanym szczególnej procedurze kontroli”, EU:T:2018:493) i HG/Komisja (T-693/16 P, niepublikowanego, zwanego dalej „drugim wyrokiem poddanym szczególnej procedurze kontroli”, EU:T:2018:492) (zwanych dalej łącznie „wyrokami poddanymi szczególnej procedurze kontroli”).
- 2 Pierwszym wyrokiem poddanym szczególnej procedurze kontroli Sąd uchylił postanowienie Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej z dnia 24 czerwca 2016 r., Simpson/Rada (F-142/11 RENV, EU:F:2016:136), w którym ten ostatni Sąd oddalił skargę Erika Simpsona zmierzającą, po pierwsze, do stwierdzenia nieważności decyzji Rady Unii Europejskiej z dnia 9 grudnia 2010 r. oddalającej jego wniosek o przeniesienie do grupy zaszeręgowania AD 9 w następstwie uzyskania przez niego tytułu laureata konkursu otwartego EPSO/AD/113/07 zorganizowanego w celu rekrutacji kierowników wydziałów AD 9, między innymi dla języka estońskiego, w obszarze tłumaczeń, oraz decyzji Rady z dnia 7 października 2011 r. oddalającej jego zażalenie na tę pierwszą decyzję z dnia 9 grudnia 2010 r. (zwanej dalej „decyzją z dnia 7 października 2011 r.”), a po drugie, zasądzenia od Rady odszkodowania za poniesioną szkodę. Postanowienie to zostało wydane w następstwie wyroku Sądu z dnia 22 października 2015 r., Rada/Simpson (T-130/14 P, EU:T:2015:796), uchylającego wyrok Sądu do spraw Służby Publicznej z dnia 12 grudnia 2013 r., Simpson/Rada (F-142/11, EU:F:2013:201), i przekazującego sprawę temu ostatniemu sądowi do ponownego rozpoznania.
- 3 Drugim wyrokiem poddanym szczególnej procedurze kontroli Sąd uchylił wyrok Sądu do spraw Służby Publicznej z dnia 19 lipca 2016 r., HG/Komisja (F-149/15, EU:F:2016:155), w którym ten ostatni Sąd oddalił skargę HG mającą na celu, tytułem żądania głównego, po pierwsze, stwierdzenie nieważności decyzji Komisji Europejskiej z dnia 10 lutego 2015 r. nakładającej na niego karę dyscyplinarną w formie zawieszenia przyniesienia o stopień wyżej przez okres 18 miesięcy i zobowiązującej go do naprawienia poniesionej przez Komisję szkody w wysokości 108 596,35 EUR (zwanej dalej „decyzją z dnia 10 lutego 2015 r.”) oraz, w razie potrzeby, decyzji oddalającej zażalenie, a po drugie, zasądzenie od Komisji odszkodowania za poniesioną w ocenie skarżącego szkodę.

- 4 Szczególna procedura kontroli dotyczy kwestii, czy w szczególności w świetle ogólnej zasady pewności prawa wyroki poddane szczególnej procedurze kontroli naruszają jedność lub spójność prawa Unii w zakresie, w jakim Sąd orzekł jako sąd odwoławczy, że izba Sądu do spraw Służby Publicznej, która wydała postanowienie z dnia 24 czerwca 2016 r., Simpson/Rada (F-142/11 RENV, EU:F:2016:136), oraz wyrok z dnia 19 lipca 2016 r., HG/Komisja (F-149/15, EU:F:2016:155), (zwane dalej łącznie „zaskarżonymi orzeczeniami”), obradowała w nieprawidłowym składzie z powodu uchybienia związanego z procedurą mianowania jednego z jej członków, co spowodowało naruszenie ustanowionej w art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) zasady sędziego powołanego zgodnie z prawem.
- 5 Szczególna procedura kontroli dotyczy również zagadnienia, czy podobnie jak akty, o których mowa w art. 277 TFUE, mianowanie sędziego może podlegać incydentalnej kontroli zgodności z prawem lub czy taka incydentalna kontrola zgodności z prawem jest – co do zasady lub po upływie pewnego czasu – wykluczona lub ograniczona do niektórych rodzajów nieprawidłowości w celu zapewnienia pewności prawa i powagi rzeczy osądzonej.

Ramy prawne

Karta

- 6 Artykuł 47 karty, zatytułowany: „Prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu”, stanowi w dwóch pierwszych akapitach:

„Każdy, kogo [czyje] prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule.

Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy. Każdy ma możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela”.

Decyzja 2004/752/WE, Euratom i załącznik I do statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

- 7 Motyw 6 decyzji Rady 2004/752/WE, Euratom z dnia 2 listopada 2004 r. ustanawiającej Sąd do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, L 333, s. 7) brzmiał następująco:

„Należy dostosować liczbę sędziów izby sądowej do ilości rozpoznawanych spraw. W celu usprawnienia procesu podejmowania przez Radę decyzji dotyczących mianowania sędziów należy przewidzieć ustanowienie przez Radę niezależnego komitetu doradczego, do którego zadań należeć będzie sprawdzenie, czy przedstawione kandydatury spełniają odpowiednie wymogi”.

- 8 Na mocy art. 2 decyzji 2004/752 do statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dodano załącznik I, zatytułowany „Sąd do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej”. Załącznik ten, w brzmieniu obowiązującym w chwili wydania zaskarżonych orzeczeń (zwany dalej „załącznikiem I do statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej”), przewidywał w art. 2:

„W skład Sądu do spraw Służby Publicznej wchodzi siedmiu sędziów [...].

Sędziowie są mianowani na okres sześciu lat. Ustępujący sędziowie mogą być mianowani ponownie.

Wakaty uzupełnia się przez mianowanie nowego sędziego na okres sześciu lat”.

9 Artykuł 3 załącznika I do statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej stanowił:

„1. Sędziowie są mianowani przez Radę, stanowiącą zgodnie z art. 257 akapit czwarty [TFUE], po konsultacji z komitetem przewidzianym w niniejszym artykule. Przy mianowaniu sędziów Rada zapewnia zrównoważony skład Sądu do spraw Służby Publicznej w odniesieniu do obywateli państw członkowskich pochodzących z możliwie najszerzego obszaru geograficznego oraz w odniesieniu do reprezentowanych krajowych systemów sądowniczych.

2. Każda osoba posiadająca obywatelstwo Unii i spełniająca warunki przewidziane w art. 257 akapit czwarty [TFUE] może przedstawić swoją kandydaturę. Rada, stanowiąc na zalecenie Trybunału Sprawiedliwości [Unii Europejskiej], określa warunki i zasady dotyczące przedstawiania i rozpatrywania kandydatur.

3. Tworzy się komitet składający się z siedmiu osobistości wybranych spośród byłych członków Trybunału [...] i Sądu oraz prawników o uznanej kompetencji. O mianowaniu członków komitetu oraz zasadach jego działania decyduje Rada stanowiąca na zalecenie prezesa Trybunału [...].

4. Komitet wydaje opinię, czy kandydat jest odpowiedni do pełnienia funkcji sędziego Sądu do spraw Służby Publicznej. Komitet dołącza do tej opinii listę kandydatów o najbardziej odpowiednim doświadczeniu na najwyższym poziomie. Lista taka powinna zawierać co najmniej dwukrotnie większą liczbę kandydatów od liczby sędziów, którzy mają być mianowani przez Radę”.

Zaproszenia do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r.

- 10 W dniu 3 grudnia 2013 r. Rada opublikowała w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* zaproszenie do zgłaszania kandydatur na stanowiska sędziów Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej (Dz.U. 2013, C 353, s. 11, zwane dalej „zaproszeniem do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r.”), którego pkt 4 brzmiał następująco:

„Z uwagi na fakt, że mandat dwóch sędziów wygasa dnia 30 września 2014 r., ogłoszono zaproszenie do zgłaszania kandydatur z myślą o mianowaniu dwóch nowych sędziów na okres sześciu lat – od dnia 1 października 2014 r. do dnia 30 września 2020 r.”.

Decyzja (UE, Euratom) 2016/454

- 11 Motywy 1–6 decyzji Rady (UE, Euratom) 2016/454 z dnia 22 marca 2016 r. w sprawie mianowania trzech sędziów Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej (Dz.U. 2016, L 79, s. 30) brzmią następująco:

„(1) Ze skutkiem od dnia 30 września 2014 r. wygaśł mandat dwóch sędziów Sądu do spraw Służby Publicznej [...], a ze skutkiem od dnia 31 sierpnia 2015 r. wygaśł mandat kolejnego sędziego. Konieczne jest zatem mianowanie na te zwolnione stanowiska trzech sędziów, zgodnie z art. 2 i art. 3 ust. 1 załącznika I [...] do statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej [...].

(2) W następstwie zaproszenia do zgłaszania kandydatur [z dnia 3 grudnia] 2013 r. [...] komitet ustanowiony na mocy art. 3 ust. 3 załącznika I do [statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej] wydał opinię oceniającą, czy kandydaci są odpowiedni do pełnienia funkcji sędziego Sądu do spraw Służby Publicznej. Komitet selekcyjny dołączył do swojej opinii listę z nazwiskami sześciu kandydatów o najbardziej odpowiednim doświadczeniu na najwyższym poziomie.

- (3) W następstwie porozumienia politycznego w sprawie reformy struktury sądowej Unii Europejskiej, które doprowadziło do przyjęcia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2015/2422 [z dnia 16 grudnia 2015 r. zmieniającego Protokół nr 3 w sprawie Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Dz.U. 2015, L 341, s. 14)], Trybunał Sprawiedliwości [Unii Europejskiej] przedstawił w dniu 17 listopada 2015 r. wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przekazania Sądowi [...] właściwości do rozpoznawania w pierwszej instancji sporów między Unią a jej pracownikami ze skutkiem od dnia 1 września 2016 r.
- (4) W tej sytuacji, z uwagi na ramy czasowe, nie należy publikować nowego zaproszenia do zgłaszania kandydatur, lecz sięgnąć do listy z sześcioma kandydatami o najbardziej odpowiednim doświadczeniu na najwyższym poziomie, która to lista została sporządzona przez komitet selekcyjny w następstwie zaproszenia do zgłaszania kandydatur opublikowanego w [dniu 3 grudnia] 2013 r.
- (5) Trzy osoby ze wspomnianej listy należy zatem mianować sędziami Sądu do spraw Służby Publicznej, zapewniając stworzenie zrównoważonego składu Sądu do spraw Służby Publicznej w odniesieniu do obywateli państw członkowskich pochodzących z możliwie najszerzego obszaru geograficznego oraz w odniesieniu do reprezentowanych krajowych systemów sądowych. Trzy osoby na tej liście, o najbardziej odpowiednim doświadczeniu na najwyższym poziomie, to: Sean Van Raepenbusch, João Sant’Anna oraz Alexander Kornezov. João Sant’Anna i Alexander Kornezov powinni zostać mianowani ze skutkiem od dnia wejścia w życie niniejszej decyzji. Ponieważ Sean Van Raepenbusch był już sędzią Sądu do spraw Służby Publicznej do dnia 30 września 2014 r. i nadal pełnił swoją funkcję w oczekiwaniu na decyzję Rady zgodnie z art. 5 [statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej], należy mianować go na nową kadencję ze skutkiem od dnia następującego po dniu zakończenia jego poprzedniego mandatu.
- (6) Z art. 2 załącznika I do [statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej] wynika, że wszelkie wolne stanowiska obsadza się przez mianowanie nowego sędziego na okres sześciu lat. Jednakże z chwilą rozpoczęcia stosowania zaproponowanego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przekazania Sądowi Unii Europejskiej właściwości do rozpoznawania w pierwszej instancji sporów między Unią a jej pracownikami Sąd do spraw Służby Publicznej przestanie istnieć, a mandat trzech sędziów mianowanych na mocy niniejszej decyzji wygaśnie ipso facto w dniu poprzedzającym dzień, w którym rozpocznie się stosowanie tego rozporządzenia”.

¹² Artykuł 1 decyzji 2016/454 przewiduje:

„Sędziami Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej zostają niniejszym mianowani:

- Sean Van Raepenbusch, ze skutkiem od dnia 1 października 2014 r.,
- João Sant’Anna, ze skutkiem od dnia 1 kwietnia 2016 r.,
- Alexander Kornezov, ze skutkiem od dnia 1 kwietnia 2016 r.”.

Okoliczności powstania sporów w sprawach poddanych szczególnej procedurze kontroli orzeczeń

Rozpatrywana procedura mianowania

- 13 Na mocy decyzji Rady 2009/474/WE, Euratom z dnia 9 czerwca 2009 r. w sprawie mianowania sędziego Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej (Dz.U. 2009, L 156, s. 56) Maria Isabel Rofes i Pujol została mianowana sędzią Sądu do spraw Służby Publicznej na okres sześciu lat, od 1 września 2009 r. do 31 sierpnia 2015 r.
- 14 W następstwie zaproszenia do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r., ogłoszonego w związku z upływem w dniu 30 września 2014 r. kadencji dwóch sędziów Sądu do spraw Służby Publicznej, a mianowicie sędziów S. Van Raepenbuscha i H. Kreppela, komitet, o którym mowa w art. 3 ust. 3 załącznika I do statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zwany dalej „komitetem selekcyjnym”), sporządził listę sześciu kandydatów.
- 15 Ponieważ przed upływem kadencji tych dwóch sędziów Rada nie mianowała sędziów na stanowiska zajmowane przez S. Van Raepenbuscha i H. Kreppela, nadal pełnili oni swoje funkcje po dniu 30 września 2014 r. na podstawie art. 5 akapit trzeci statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zgodnie z którym sędzia nadal pełni funkcję do momentu podjęcia obowiązków przez następcę. Wspomniany przepis miał zastosowanie do sędziów Sądu do spraw Służby Publicznej na mocy art. 5 akapit pierwszy załącznika I do wspomnianego statutu.
- 16 Nie zostało ogłoszone żadne zaproszenie do zgłaszania kandydatur w związku z upływem kadencji M.I. Rofes i Pujol. W tym kontekście i na podstawie przepisów wymienionych w poprzednim punkcie nadal pełniła ona swoją funkcję po dniu 31 sierpnia 2015 r.
- 17 Decyzją 2016/454 Rada mianowała w dniu 22 marca 2016 r. trzech sędziów Sądu do spraw Służby Publicznej, mianowicie S. Van Raepenbuscha, ze skutkiem od dnia 1 października 2014 r., oraz J. Sant’Annę i A. Kornezova, ze skutkiem od dnia 1 kwietnia 2016 r. W celu mianowania osób na te trzy stanowiska sędziowskie (dalej: „rozpatrywana procedura mianowania”) Rada skorzystała z listy kandydatów sporządzonej w następstwie zaproszenia do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r., w tym w odniesieniu do wolnego stanowiska zajmowanego uprzednio przez M.I. Rofes i Pujol (zwanego dalej „trzecim stanowiskiem”), podczas gdy owo zaproszenie do zgłaszania kandydatur nie dotyczyło tego stanowiska.
- 18 João Sant’Anna i A. Kornezov złożyli ślubowanie w dniu 13 kwietnia 2016 r.
- 19 Decyzją z dnia 14 kwietnia 2016 r. (Dz.U. 2016, C 146, s. 11) Sąd do spraw Służby Publicznej przydzielił sędziów K. Bradleya, J. Sant’Annę i A. Kornezova do drugiej izby na okres od 14 kwietnia do 31 sierpnia 2016 r.

Sprawa C-542/18 RX-II

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

- 20 Erik Simpson, który był członkiem personelu pomocniczego w wydziale tłumaczeń języka estońskiego Rady od dnia 1 czerwca 2004 r., został zatrudniony w dniu 1 stycznia 2005 r. w charakterze urzędnika na okres próbny w grupie zaszeregowania AD 5 po pomyślnym ukończeniu konkursu otwartego EPSO/LA/3/03 mającego na celu utworzenie listy rezerwy kadrowej dla potrzeb naboru młodszych tłumaczy grupy zaszeregowania (LA) 8. W dniu 1 stycznia 2008 r. został awansowany do grupy zaszeregowania AD 6.

- 21 W 2009 r. E. Simpson został laureatem konkursu EPSO/AD/113/07. Lista rezerwy kadrowej konkursu została opublikowana w dniu 28 kwietnia 2009 r. W dniu 25 czerwca 2010 r. E. Simpson złożył na podstawie art. 90 ust. 1 regulaminu pracowniczego urzędników Unii Europejskiej (zwanego dalej „regulaminem pracowniczym”) wniosek o przeniesienie do grupy zaszerogowania AD 9, powołując się na fakt, że został laureatem konkursu EPSO/AD/113/07 odpowiadającego tej grupie zaszerogowania, oraz na okoliczność, że trzech urzędników, znajdujących się jego zdaniem w sytuacji porównywalnej do jego sytuacji, skorzystało z przeniesienia do innej grupy zaszerogowania w następstwie pomyślnego ukończenia konkursu na wyższą grupę zaszerogowania niż grupa, do której byli zaszerogowani.
- 22 Pismem z dnia 9 grudnia 2010 r. Rada, oddalając ten wniosek, wskazała, że w braku przepisu regulaminu pracowniczego przyznającego urzędnikom prawo do automatycznego skorzystania z przeniesienia do wyższej grupy zaszerogowania na podstawie pomyślnego ukończenia konkursu na wyższą grupę zaszerogowania niż grupa, do której byli zaszerogowani, taką decyzję można podjąć wyłącznie w świetle interesu służby i że w niniejszym wypadku brak było tego interesu w sytuacji, w jakiej znajdował się w 2010 r. wydział tłumaczeniowy języka estońskiego.
- 23 W dniu 8 marca 2011 r. E. Simpson złożył na podstawie art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego zażalenie na tę decyzję Rady. Zażalenie to zostało oddalone decyzją z dnia 7 października 2011 r.
- Postępowania przed Sądem do spraw Służby Publicznej i przed Sądem poprzedzające wydanie pierwszego wyroku poddanego szczególnej procedurze kontroli*
- 24 W dniu 27 grudnia 2011 r. E. Simpson wniósł do Sądu do spraw Służby Publicznej skargę na decyzję z dnia 7 października 2011 r.
- 25 Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2013 r., Simpson/Rada (F-142/11, EU:F:2013:201), Sąd do spraw Służby Publicznej stwierdził nieważność decyzji z dnia 7 października 2011 r. ze względu na naruszenie obowiązku uzasadnienia.
- 26 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 24 lutego 2014 r. Rada wniosła odwołanie od tego wyroku.
- 27 Wyrokiem z dnia 22 października 2015 r., Rada/Simpson (T-130/14 P, EU:T:2015:796), Sąd uwzględnił to odwołanie na tej podstawie, że nieprawidłowość ustaleń faktycznych miała wpływ na rozumowanie Sądu do spraw Służby Publicznej, i przekazał mu sprawę do ponownego rozpoznania.
- 28 Postanowieniem z dnia 24 czerwca 2016 r., Simpson/Rada (F-142/11 RENV, EU:F:2016:136), druga izba Sądu do spraw Służby Publicznej oddaliła skargę wniesioną przez E. Simpsona w całości.
- 29 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 6 września 2016 r. E. Simpson wniósł odwołanie od tego postanowienia. Odwołanie to zostało zarejestrowane w sekretariacie Sądu pod numerem T-646/16 P.
- 30 W dniu 21 marca 2018 r. prezes izby ds. odwołań Sądu postanowił o otwarciu pisemnego etapu postępowania na nowo w tej sprawie w następstwie, po pierwsze, wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22), którym Sąd (izba ds. odwołań) uchylił wyrok z dnia 28 czerwca 2016 r., FV/Rada (F-40/15, EU:F:2016:137), na tej podstawie, że skład orzekający, który wydał ten ostatni wyrok, nie został ustanowiony w sposób prawidłowy, a po drugie, decyzji Trybunału z dnia 19 marca 2018 r., (szczególna procedura kontroli orzeczenia) FV/Rada (C-141/18 RX, EU:C:2018:218), którą Trybunał (izba właściwa w zakresie szczególnej procedury kontroli) postanowił, że wyroku tego nie należy poddawać szczególnej procedurze kontroli.

- 31 W dniu 22 marca 2018 r. Sąd wezwał strony do przedstawienia uwag w przedmiocie konsekwencji, jakie należy wywieść z wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22), w odniesieniu do sprawy T-646/16 P. W odpowiedzi na to wezwanie strony podniosły, po pierwsze, że zarzut dotyczący nieprawidłowości utworzenia składu orzekającego, takiej jak nieprawidłowość stwierdzona przez Sąd w tym wyroku, stanowi bezwzględną przeszkodę procesową, którą sąd odwoławczy powinien zbadać z urzędu, a po drugie, że postanowienie Sądu do spraw Służby Publicznej z dnia 24 czerwca 2016 r., Simpson/Rada (F-142/11 RENV, EU:F:2016:136), zostało podpisane przez ten sam skład orzekający co ten, którego utworzenie zostało uznane za nieprawidłowe we wspomnianym wyroku. Tym samym zdaniem stron owo postanowienie Sądu do spraw Służby Publicznej powinno zostać uchylone z tych samych powodów co powody, które zostały uwzględnione przez Sąd w tymże wyroku.

Pierwszy wyrok poddany szczególnej procedurze kontroli

- 32 W pierwszym wyroku poddanym szczególnej procedurze kontroli Sąd uchylił postanowienie Sądu do spraw Służby Publicznej z dnia 24 czerwca 2016 r., Simpson/Rada (F-142/11 RENV, EU:F:2016:136), i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania izbie Sądu innej niż izba, która orzekała w przedmiocie odwołania, aby ta orzekła w pierwszej instancji w przedmiocie skargi.
- 33 Punkty 38–46 pierwszego wyroku poddanego szczególnej procedurze kontroli brzmią następująco:
- „38 W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału zarzut oparty na nieprawidłowości utworzenia składu orzekającego stanowi bezwzględną przeszkodę procesową, którą sąd odwoławczy powinien zbadać z urzędu, nawet w sytuacji, gdy ta nieprawidłowość nie została podniesiona w pierwszej instancji (zob. podobnie wyrok z dnia 1 lipca 2008 r., Chronopost i La Poste/UFEX i in., C-341/06 P i C-342/06 P, EU:C:2008:375, pkt 44–50 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 39 W drugiej kolejności należy także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału sąd Unii nie może co do zasady oprzeć orzeczenia na podniesionym z urzędu zarzucie, nawet jeżeli byłby to zarzut dotyczący bezwzględnej przeszkody procesowej, bez wcześniejszego wezwania stron do przedstawienia uwag w przedmiocie tego zarzutu [zob. wyrok z dnia 17 grudnia 2009 r., (szczególna procedura kontroli orzeczenia) M/EMEA, C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 40 W trzeciej kolejności należy zauważyć, że w wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22), w ramach badania podniesionego przez stronę wnoszącą odwołanie zarzutu dotyczącego nieprawidłowości utworzenia składu orzekającego ze względu na to, iż procedura mianowania jednego z sędziów zasiadających w tym składzie była obciążona uchybieniem, Sąd orzekł, co następuje.
- 41 Po pierwsze, Sąd stwierdził, że Sąd do spraw Służby Publicznej (druga izba), wydając wyrok z dnia 28 czerwca 2016 r., FV/Rada (F-40/15, EU:F:2016:137), orzekał w następującym składzie: K. Bradley, J. Sant’Anna oraz A. Kornezov. Sąd stwierdził również, że zgodnie z sentencją i motywem 5 [decyzji 2016/454] Rada mianowała na sędziów Sądu do spraw Służby Publicznej w pierwszej kolejności S. Van Raepenbuscha, w drugiej kolejności J. Sant’Annę, a w trzeciej kolejności A. Kornezova. I tak, Sąd zauważył, że sędzia K. Bradley nie został mianowany sędzią Sądu do spraw Służby Publicznej na mocy decyzji 2016/454, a zatem nie mógł być sędzią, do którego odnosi się zarzut wskazany w pkt 40 powyżej, natomiast sędziowie J. Sant’Anna i A. Kornezov zostali mianowani sędziami Sądu do spraw Służby Publicznej na mocy tej decyzji.

- 42 Po drugie, Sąd zbadał zarzut dotyczący nieprawidłowości w procedurze mianowania ze względu na to, że Rada mianowała sędziego na [trzecie stanowisko], korzystając z listy kandydatów sporządzonej w następstwie zaproszenia do zgłaszania kandydatur [z dnia 3 grudnia 2013 r.] w celu obsadzenia wolnych stanowisk zajmowanych przez sędziów S. Van Raepenbuscha i H. Kreppela w Sądzie do spraw Służby Publicznej, podczas gdy lista ta nie została sporządzona w celu mianowania sędziego na [trzecie stanowisko]. W tym względzie w pkt 51 wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22), Sąd orzekł, że korzystając z listy sporządzonej w następstwie zaproszenia do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r. w celu obsadzenia trzeciego stanowiska [...], Rada naruszyła ramy prawne określone w zaproszeniu do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r. I tak, przypominawszy, że zgodnie z sentencją i motywem 5 decyzji 2016/454 Rada mianowała na sędziów Sądu do spraw Służby Publicznej w pierwszej kolejności S. Van Raepenbuscha, w drugiej kolejności J. Sant’Annę, a w trzeciej kolejności A. Kornezova, Sąd orzekł, że instytucja ta miała prawo skorzystać z tej listy w odniesieniu do dwóch pierwszych mianowań, ale nie w odniesieniu do trzeciego z nich.
- 43 Po trzecie, w pkt 78 wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22), Sąd orzekł, że ze względu na znaczenie poszanowania przepisów regulujących mianowanie sędziego dla zaufania jednostek i społeczeństwa do niezawisłości i bezstronności sądów sporny sędzia nie może zostać uznany za sędziego powołanego zgodnie z prawem w rozumieniu art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze [karty], a w konsekwencji uchylił wyrok z dnia 28 czerwca 2016 r., FV/Rada (F-40/15, EU:F:2016:137), w całości.
- 44 W niniejszej sprawie wystarczy stwierdzić, że postanowienie [z dnia 24 czerwca 2016 r., Simpson/Rada (F-142/11 RENV, EU:F:2016:136)] zostało wydane przez Sąd do spraw Służby Publicznej (druga izba) w składzie złożonym z sędziów K. Bradleya, J. Sant’Anny i A. Kornezova, czyli przez ten sam skład orzekający, który wydał wyrok z dnia 28 czerwca 2016 r., FV/Rada (F-40/15, EU:F:2016:137), i którego utworzenie zostało uznane za nieprawidłowe w wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22).
- 45 Należy zatem podnieść z urzędu zarzut dotyczący nieprawidłowości utworzenia składu orzekającego, stanowiącej zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przypomnianym w pkt 38 powyżej bezwzględną przeszkodę procesową, którą sąd odwoławczy powinien zbadać z urzędu, nawet w sytuacji, gdy ta nieprawidłowość nie została podniesiona w pierwszej instancji (zob. podobnie wyrok z dnia 1 lipca 2008 r., Chronopost i La Poste/UFEX i in., C-341/06 P i C-342/06 P, EU:C:2008:375, pkt 44–50 i przytoczone tam orzecznictwo), a po wysłuchaniu stron – zastosować w niniejszej sprawie zasady przypomniane przez Sąd w wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22).
- 46 Należy zatem uchylić zaskarżone postanowienie w całości ze względu na naruszenie zasady sędziego powołanego zgodnie z prawem, ustanowionej w art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze [karty], bez konieczności badania zarzutów podniesionych przez skarżącego”.

Sprawa C-543/18 RX-II

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

- 34 Od dnia 16 maja 2007 r. do dnia 31 sierpnia 2013 r. HG, urzędnik Komisji, pełnił służbę w przedstawicielstwie Komisji przy Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku (Stany Zjednoczone).

- 35 W dniu 15 września 2008 r. Komisja i HG podpisali umowę w sprawie udostępnienia mieszkania służbowego odpowiadającego potrzebom jego rodziny (zwanego dalej „mieszkaniem służbowym”) na podstawie art. 5 załącznika X do regulaminu pracowniczego.
- 36 W październiku 2008 r. HG poinformował kierownika administracji przedstawicielstwa Komisji przy Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku, panią A, po pierwsze, że nie mógł się wprowadzić do mieszkania służbowego ze względu na problemy zdrowotne swojej córki, urodzonej w czerwcu tego samego roku, a po drugie, że będzie zajmował mieszkanie służbowe, lecz będzie również regularnie mieszkał w mieszkaniu swojej małżonki, aby mieć kontakt z rodziną. HG utrzymuje również, że w niesprecyzowanej dacie poinformował panią A, że jeden z jego przyjaciół, M.B., będzie przebywał w mieszkaniu służbowym przez „kilka godzin” lub przez „dwa dni co dwa tygodnie” jako jego „opiekun”. W tym względzie HG wskazuje, po pierwsze, że we wrześniu 2008 r. poprosił M.B. o dopełnienie formalności u dostawcy energii elektrycznej w odniesieniu do mieszkania służbowego, a po drugie, że w grudniu 2008 r. przekazał mu klucz do mieszkania służbowego.
- 37 Decyzją z dnia 10 lutego 2015 r. trójstronny organ powołujący (zwany dalej „trójstronnym organem powołującym”) uznał, po pierwsze, że powstrzymując się od zamieszkania ze swoją rodziną w mieszkaniu służbowym, HG naruszył art. 5 załącznika X do regulaminu pracowniczego, po drugie, że nie podpisując samemu umowy o dostawę energii elektrycznej, naruszył obowiązki wynikające z pkt 22.10.11.4 vademecum Dyrekcji Generalnej (DG) ds. Stosunków Zewnętrznych dla pracowników zatrudnionych w przedstawicielstwach, a po trzecie, że popełnione przez HG przewinienie służbowe leżało u podstaw szkody wynikającej z obciążenia instytucji kosztami nieuzasadnionego najmu mieszkania służbowego. W konsekwencji trójstronny organ powołujący nałożył na HG karę dyscyplinarną w postaci zawieszenia przeniesienia o stopień wyżej na okres 18 miesięcy i zobowiązał go do naprawienia wspomnianej szkody w wysokości 108 596,35 EUR.
- 38 W dniu 9 maja 2015 r., działając na podstawie art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego, HG złożył zażalenie na decyzję z dnia 10 lutego 2015 r. Zażalenie to zostało oddalone decyzją trójstronnego organu powołującego z dnia 10 września 2015 r.

Postępowania przed Sądem do spraw Służby Publicznej i przed Sądem poprzedzające wydanie drugiego wyroku poddanego szczególnej procedurze kontroli

- 39 Pismem, które wpłynęło do sekretariatu Sądu do spraw Służby Publicznej w dniu 21 grudnia 2015 r., HG wniósł skargę mającą na celu, tytułem żądania głównego, po pierwsze, stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 10 lutego 2015 r. oraz, w razie potrzeby, decyzji oddalającej jego zażalenie, a po drugie, zasądzenie od Komisji odszkodowania za poniesioną w ocenie skarżącego szkodę.
- 40 Wyrokiem dnia 19 lipca 2016 r., HG/Komisja (F-149/15, EU:F:2016:155), druga izba Sądu do spraw Służby Publicznej oddaliła tę skargę oraz nakazała HG pokrycie własnych kosztów oraz kosztów poniesionych przez Komisję.
- 41 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 28 września 2016 r. HG wniósł odwołanie od tego wyroku. Odwołanie to zostało zarejestrowane w sekretariacie Sądu pod numerem T-639/16 P.
- 42 W następstwie ogłoszenia wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22), którego treść została streszczona w pkt 30 niniejszego wyroku, w piśmie złożonym w dniu 31 stycznia 2018 r. HG zwrócił się do Sądu z pytaniem, czy zamierza uzyskać on uwagi stron na temat konsekwencji tego wyroku w odniesieniu do postępowania związanego z jego odwołaniem.

- 43 Postanowieniem z dnia 23 marca 2018 r. prezes izby ds. odwołań Sądu otworzył ustny etap postępowania na nowo. W dniu 26 marca 2018 r. Sąd wezwał strony do przedstawienia uwag w przedmiocie konsekwencji, jakie należy wywieść ze wspomnianego wyroku w odniesieniu do rozpatrywanej sprawy.
- 44 W odpowiedzi na to wezwanie strony podniosły, że wyrok Sądu do spraw Służby Publicznej z dnia 19 lipca 2016 r., HG/Komisja (F-149/15, EU:F:2016:155), został wydany przez ten sam skład orzekający co ten, którego utworzenie zostało uznane za nieprawidłowe w wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22). HG podniósł również, że zarzut dotyczący nieprawidłowości utworzenia składu orzekającego, takiej jak stwierdzona przez Sąd w tym ostatnim wyroku, stanowi bezwzględną przeszkodę procesową, i stwierdził na tej podstawie, że wyrok Sądu do spraw Służby Publicznej z dnia 19 lipca 2016 r., HG/Komisja (F-149/15, EU:F:2016:155), powinien zostać uchylony z tych samych powodów co powody, które zostały uwzględnione przez Sąd w wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22). Komisja przyznała natomiast, że podstawy, na których oparł się Sąd, wydając ten ostatni wyrok, mogą prowadzić do tego, że uzasadnione będzie uchylenie wyroku Sądu do spraw Służby Publicznej z dnia 19 lipca 2016 r., HG/Komisja (F-149/15, EU:F:2016:155), i do przekazania sprawy izbie Sądu innej niż ta, do której zwrócono się o wydanie orzeczenia w przedmiocie odwołania wniesionego przez HG.

Drugi wyrok poddany szczególnej procedurze kontroli

- 45 Drugim wyrokiem poddanym szczególnej procedurze kontroli Sąd uchylił wyrok Sądu do spraw Służby Publicznej z dnia 19 lipca 2016 r., HG/Komisja (F-149/15, EU:F:2016:155), i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania izbie Sądu innej niż izba, która orzekała w przedmiocie odwołania, aby ta orzekła w pierwszej instancji w przedmiocie skargi.
- 46 Rozstrzygnięcie to została oparte, w pkt 39–47 drugiego wyroku poddanego szczególnej procedurze kontroli, na uzasadnieniu, które jest w istocie identyczne z uzasadnieniem przedstawionym w pkt 33 niniejszego wyroku.

Postępowanie przed Trybunałem

- 47 W następstwie wniosku pierwszego rzecznika generalnego, decyzjami z dnia 17 września 2018 r., (szczególna procedura kontroli orzeczenia) Simpson/Rada (C-542/18 RX) i (szczególna procedura kontroli orzeczenia) HG/Komisja (C-543/18 RX), podjętymi na mocy art. 62 akapit drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i art. 193 § 4 regulaminu postępowania przed Trybunałem, izba właściwa w zakresie szczególnej procedury kontroli uznała, że wskazane wyroki należy poddać szczególnej procedurze kontroli w celu ustalenia, czy nie naruszają one jednności lub spójności prawa Unii. Ponadto w dniu 14 lutego 2019 r. izba właściwa w zakresie szczególnej procedury kontroli postanowiła na podstawie art. 195 § 5 regulaminu postępowania przed Trybunałem zwrócić się do Trybunału o przydzielenie obu spraw poddanych szczególnej procedurze kontroli wielkiej izbie.
- 48 Z uwagi na powiązanie spraw C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II należy je połączyć do celów wydania wyroku, przy czym strony miały możliwość wypowiedzenia się na rozprawie w przedmiocie celowości takiego połączenia.

W przedmiocie szczególnej procedury kontroli orzeczeń

- 49 Na wstępie należy zauważyć, że odpowiedzi na kwestię będącą przedmiotem szczególnej procedury kontroli, określonej w pkt 4 i 5 niniejszego wyroku, nie można wywieść z samej okoliczności, że w decyzji z dnia 19 marca 2018 r., (szczególna procedura kontroli orzeczenia) FX/Rada (C-141/18 RX,

EU:C:2018:218), Trybunał orzekł, iż nie należy poddawać szczególnej procedurze kontroli wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22), na którym Sąd oparł wyroki poddane szczególnej procedurze kontroli. Jak wynika bowiem z pkt 4 i 5 tej decyzji Trybunału, została ona uzasadniona okolicznością, że we wniosku o poddanie szczególnej procedurze kontroli wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22), pierwszy rzecznik generalny, przedstawiając szczególne powody, które skłoniły go do zwrócenia się do izby właściwej w zakresie szczególnej procedury kontroli, wskazał, że w jego ocenie ów wyrok „nie przedstawia ze względu na zawarte w nim rozumowanie prawne poważnego ryzyka naruszenia jedności lub spójności prawa Unii”. Z owego wniosku o poddanie szczególnej procedurze kontroli wynikało, że przewidziane w art. 62 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej przesłanki poddania orzeczenia Sądu szczególnej procedurze kontroli nie zostały spełnione.

- 50 Co się tyczy odpowiedzi na kwestię będącą przedmiotem niniejszej szczególnej procedury kontroli, należy w pierwszej kolejności zbadać, czy w świetle zwłaszcza ogólnej zasady pewności prawa Sąd naruszył prawo, uchylając zaskarżone orzeczenia na tej podstawie, że izba Sądu do spraw Służby Publicznej, która wydała te orzeczenia, obradowała w nieprawidłowym składzie z powodu uchybienia związanego z procedurą mianowania jednego z jej członków, powodującego naruszenie ustanowionej w art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze karty zasady sędziego powołanego zgodnie z prawem.
- 51 W ramach tego badania należy ustalić, po pierwsze, w jakich warunkach mianowanie sędziego może, podobnie jak akty, o których mowa w art. 277 TFUE, podlegać incydentalnej kontroli zgodności z prawem. Po drugie, należy zbadać, czy – o ile potwierdzona zostanie nieprawidłowość dotycząca procedury mianowania stwierdzona przez Sąd – skutkowała ona rzeczywiście naruszeniem art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze karty, uzasadniającym uchylenie tych orzeczeń.
- 52 Gdyby badanie to wykazało, że wyroki poddane szczególnej procedurze kontroli rzeczywiście naruszają prawo, w drugiej kolejności trzeba będzie dokonać oceny, czy wyroki te naruszają jedność lub spójność prawa Unii.

W przedmiocie przesłanek incydentalnej kontroli zgodności z prawem rozpatrywanej procedury mianowania

- 53 W wyrokach poddanych szczególnej procedurze kontroli Sąd orzekł, że należy podnieść z urzędu zarzut dotyczący nieprawidłowości utworzenia składu orzekającego, który wydał zaskarżone orzeczenia. Opierając się na wyroku Trybunału z dnia 1 lipca 2008 r., Chronopost i La Poste/UFEX i in. (C-341/06 P i C-342/06 P, EU:C:2008:375), oraz na wyroku Sądu z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22), uznał on w istocie, że chodzi tu o bezwzględną przeszkodę procesową, którą na tej podstawie sąd odwoławczy powinien zbadać z urzędu, nawet w sytuacji, gdy ta nieprawidłowość nie została podniesiona w pierwszej instancji.
- 54 Na wstępie należy stwierdzić, że decyzja 2016/454, na mocy której następca na trzecim stanowisku został mianowany na sędziego Sądu do spraw Służby Publicznej, nie stanowi, jak zauważyła rzecznik generalna w szczególności w pkt 118–124 opinii, aktu o zasięgu ogólnym w rozumieniu art. 277 TFUE.
- 55 Z prawa podstawowego do skutecznego środka prawnego przed niezawisłym i bezstronnym sądem ustanowionym uprzednio na mocy ustawy, gwarantowanego przez art. 47 karty, wynika jednakże, że każda jednostka powinna co do zasady mieć możliwość powołania się na naruszenie tego prawa. Oznacza to, że sąd Unii powinien mieć możliwość sprawdzenia, czy nieprawidłowość dotycząca rozpatrywanej procedury mianowania mogła skutkować naruszeniem tego prawa podstawowego.

- 56 Należy jeszcze zbadać, czy okoliczność, że żadna ze stron w niniejszych sprawach nie podważyła prawidłowości składu orzekającego, który wydał zaskarżone orzeczenia, stała na przeszkodzie temu, by Sąd zbadał z urzędu tę prawidłowość.
- 57 W tym względzie należy podkreślić, że gwarancje dostępu do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy, a w szczególności gwarancje określające pojęcie, jak również skład tego sądu, stanowią podstawę prawa do rzetelnego procesu sądowego. Prawo to oznacza, że każdy sąd jest zobowiązany zbadać, czy ze względu na swój skład stanowi on taki właśnie sąd, jeżeli pojawia się w tym względzie poważna wątpliwość. Badanie to jest nieodzowne w kontekście zaufania, jakie sądy społeczeństwa demokratycznego muszą wzbudzać u jednostki. W tym sensie taka kontrola stanowi istotny wymóg formalny, którego należy bezwzględnie dochować i którego spełnienie należy sprawdzić z urzędu (zob. podobnie wyrok z dnia 1 lipca 2008 r., Chronopost i La Poste/UFEX i in., C-341/06 P i C-342/06 P, EU:C:2008:375, pkt 46, 48).
- 58 W konsekwencji Sąd, nie popełniając błędu, postanowił w wyrokach poddanych szczególnej procedurze kontroli zbadać z urzędu prawidłowość utworzenia składu orzekającego, który wydał zaskarżone orzeczenia, skoro nieprawidłowość dotycząca tegoż składu orzekającego została stwierdzona w wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22).

W przedmiocie nieprawidłowości w rozpatrywanej procedurze mianowania i jej wpływu na prawo stron do sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy

Nieprawidłowość w rozpatrywanej procedurze mianowania

- 59 W wyrokach poddanych szczególnej procedurze kontroli Sąd, odnosząc się do wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22), stwierdził, że Rada naruszyła ramy prawne ustanowione w zaproszeniu do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r., korzystając z listy kandydatów sporządzonej w następstwie tego zaproszenia w celu obsadzenia trzeciego stanowiska.
- 60 Stwierdzenie to nie narusza w żaden sposób prawa.
- 61 Otóż skoro zgodnie z pkt 4 zaproszenia do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r. zostało ono wyraźnie i wyłącznie ogłoszone w celu obsadzenia stanowisk dwóch sędziów, których kadencja wygasła w dniu 30 września 2014 r., czyli stanowisk zajmowanych przez sędziów S. Van Raepenbuscha i H. Kreppela, a nie w celu obsadzenia również trzeciego stanowiska, uprzednio zajmowanego przez sędzię M.I. Rofes i Pujol, której kadencja wygasła w dniu 31 sierpnia 2015 r., Rada, korzystając w celu mianowania sędziego na to ostatniego stanowisko z listy kandydatów sporządzonej w następstwie tego zaproszenia do zgłaszania kandydatur, naruszyła ramy prawne, które sama określiła, publikując wspomniane zaproszenie do zgłaszania kandydatur, i do których poszanowania była zobowiązana. „Ramy czasowe”, do których odnosi się motyw 4 decyzji 2016/454 w kontekście reformy struktury sądowniczej Unii Europejskiej, nie mogą uzasadniać nieprzestrzegania postanowień owego zaproszenia do zgłaszania kandydatur.
- 62 Natomiast wbrew temu, co Sąd uznał w pkt 52–58 wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22), które to względy nie zostały zresztą wyraźnie powtórzone w wyrokach poddanych szczególnej procedurze kontroli, okazuje się, że wykorzystanie tej listy w celu mianowania sędziego na trzecie stanowisko było w pozostałym zakresie zgodne z przepisami regulującymi procedurę mianowania sędziów Sądu do spraw Służby Publicznej.
- 63 Na mocy art. 3 ust. 4 zdanie trzecie załącznika I do statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej lista kandydatów powinna bowiem zawierać liczbę kandydatów co najmniej dwukrotnie większą od liczby sędziów, którzy mają być mianowani przez Radę. Lista sporządzona w następstwie

zaproszenia do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r. obejmowała zaś sześciu kandydatów, co jak najbardziej odpowiada dwukrotności liczby sędziów, którzy zostali mianowani na podstawie tej listy. Postanowienia tego zatem w pełni dochowano w niniejszym wypadku.

- 64 Ponadto nic nie pozwala podać w wątpliwość dochowania postanowień art. 257 akapit czwarty zdanie pierwsze TFUE, wymagającego, aby członkowie sądów wyspecjalizowanych byli wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i mogących zajmować stanowiska sądowe, art. 3 ust. 2 zdanie pierwsze załącznika I do statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, na mocy którego każda osoba spełniająca te warunki i posiadająca obywatelstwo Unii może przedstawić swoją kandydaturę na stanowiska sędziego Sądu do spraw Służby Publicznej, lub art. 3 ust. 4 zdanie drugie tego załącznika, na mocy którego lista sporządzona przez komitet selekcyjny powinna wskazywać kandydatów o najbardziej odpowiednim doświadczeniu na najwyższym poziomie.
- 65 I tak w żaden sposób nie podano w wątpliwość, że zaproszenie do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r. było otwarte dla każdego obywatela Unii spełniającego warunki określone w art. 257 akapit czwarty zdanie pierwsze TFUE, że wszystkich sześciu kandydatów widniejących na liście sporządzonej w następstwie tego zaproszenia posiadało obywatelstwo Unii i zostało uznanych przez komitet selekcyjny za zdolnych do pełnienia funkcji sędziego Sądu do spraw Służby Publicznej i że lista ta rzeczywiście wskazywała kandydatów o najbardziej odpowiednim doświadczeniu na najwyższym poziomie.
- 66 Co się tyczy art. 3 ust. 1 zdanie drugie załącznika I do statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – postanowienia, zgodnie z którym Rada zapewnia przy mianowaniu sędziów Sądu do spraw Służby Publicznej zrównoważony skład tego Sądu w odniesieniu do obywateli państw członkowskich pochodzących z możliwie najszerzego obszaru geograficznego oraz w odniesieniu do reprezentowanych krajowych systemów sądowniczych – jest prawdą, że Sąd uznał w pkt 56 wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22), że nie można wykluczyć, iż skorzystanie z listy kandydatów sporządzonej w następstwie zaproszenia do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r. w celu mianowania sędziego na trzecie stanowisko powodowało wykluczenie części potencjalnych kandydatów na to stanowisko, w szczególności kandydatów narodowości hiszpańskiej, którzy z uwagi na wymóg ustanowiony w tym postanowieniu mogli ewentualnie czuć się zniechęceni do kandydowania w odpowiedzi na to zaproszenie, jako że w chwili publikacji zaproszenia do zgłaszania kandydatur w Sądzie do spraw Służby Publicznej zasiadał już sędzia hiszpański, a owo zaproszenie nie odnosiło się do stanowiska tego sędziego.
- 67 Jednakże takie stwierdzenie w żaden sposób nie pozwala uznać, że mianowanie sędziego na trzecie stanowisko jakoby doprowadziło do niezrównoważonego składu pod względem rozkładu geograficznego lub reprezentacji krajowych systemów prawnych w Sądzie do spraw Służby Publicznej, a Rada z tego względu dokonała tego mianowania z naruszeniem art. 3 ust. 1 zdanie drugie załącznika I do statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Ponadto okoliczność, że niektórzy potencjalni kandydaci mogli czuć się zniechęceni do udziału w zaproszeniu do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r., wskazana przez Sąd w pkt 56 wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22), wynikała bezpośrednio i wyłącznie z tego, że owo zaproszenie nie odnosiło się do obsadzenia trzeciego stanowiska, wobec czego okoliczności tej nie można uznać za nieprawidłowość odrębną od nieprawidłowości określonej w pkt 61 niniejszego wyroku.
- 68 Z powyższych rozważań wynika, że nieprawidłowość w rozpatrywanej procedurze mianowania wynika wyłącznie z naruszenia przez Radę zaproszenia do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r., a nie z naruszenia wymogów wynikających z art. 257 akapit czwarty TFUE lub z art. 3 załącznika I do statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

W przedmiocie wpływu nieprawidłowości w rozpatrywanej procedurze mianowania na prawo stron do sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy

- 69 W wyrokach poddanych szczególnej procedurze kontroli Sąd, opierając się ponownie na wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22), orzekł, że ze względu na znaczenie poszanowania przepisów regulujących mianowanie sędziego dla zaufania jednostek i społeczeństwa do niezawisłości i bezstronności sądów sędzia mianowany na trzecie stanowisko nie może zostać uznany za sędziego powołanego zgodnie z prawem w rozumieniu art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze karty.
- 70 Zgodnie z tym postanowieniem każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy.
- 71 W tym względzie Trybunał orzekł, że wymogi niezawisłości i bezstronności wchodzą w zakres istoty prawa do skutecznej ochrony sądowej oraz prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, które to prawo ma fundamentalne znaczenie jako gwarancja ochrony wszystkich praw wywodzonych przez jednostki z prawa Unii oraz zachowania wartości wspólnych państwom członkowskim, wyrażonych w art. 2 TUE, w szczególności wartości państwa prawnego. Wspomniane wymogi zakładają istnienie zasad, w szczególności co do składu organu, powoływania jego członków, okresu trwania ich kadencji oraz powodów ich wyłączenia lub odwołania, pozwalających wykluczyć, w przekonaniu jednostek, wszelką uzasadnioną wątpliwość co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych oraz neutralności względem ścierających się przed nim interesów. Co się tyczy konkretniej decyzji o mianowaniu konieczne jest w szczególności, by materialne warunki oraz zasady proceduralne odnoszące się do tych decyzji były sformułowane w sposób nieprowadzący do powstania uzasadnionych wątpliwości w odniesieniu do mianowanych sędziów [zob. podobnie wyrok z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, pkt 120, 123, 134 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 72 Ponieważ art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze karty odpowiada art. 6 ust. 1 zdanie pierwsze europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”), jego znaczenie i zakres są zgodnie z art. 52 ust. 3 karty takie same jak praw przyznanych przez tę konwencję. Trybunał musi zatem dbać o to, aby dokonywana przez niego wykładnia art. 47 akapit drugi karty zapewniała poziom ochrony, który nie narusza poziomu ochrony gwarantowanego przez art. 6 EKPC zgodnie z jego wykładnią dokonaną przez Europejski Trybunał Praw Człowieka [wyrok z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, pkt 118 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 73 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wprowadzenie w art. 6 ust. 1 zdanie pierwsze EKPC wyrażenia „ustanowiony ustawą” ma na celu uniknięcie sytuacji, w której organizacja systemu sądownictwa zostałaby pozostawiona uznaniu władzy wykonawczej, oraz zapewnienie, by kwestia ta była regulowana ustawą uchwaloną przez władzę ustawodawczą w sposób zgodny z normami regulującymi wykonywanie jej kompetencji. Wyrażenie to odzwierciedla w szczególności zasadę państwa prawnego i dotyczy nie tylko podstawy prawnej samego istnienia sądu, lecz również składu orzekającego w każdej sprawie oraz wszelkich innych przepisów prawa krajowego, których nieprzestrzeganie sprawia, że udział jednego lub kilku sędziów w rozpoznawaniu sprawy jest obarczony nieprawidłowością, co obejmuje w szczególności przepisy dotyczące niezawisłości i bezstronności członków danego sądu (zob. podobnie wyroki ETPC: z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie Biagioli przeciwko San Marino, CE:ECHR:2014:0708DEC000816213, §§ 72–74; z dnia 2 maja 2019 r. w sprawie Pasquini przeciwko San Marino, CE:ECHR:2019:0502JUD005095616, §§ 100, 101 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 74 Podobnie Europejski Trybunał Praw Człowieka miał już sposobność zauważyć, że prawo do bycia osądzonym przez sąd „ustanowiony ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC obejmuje ze swojej natury procedurę mianowania sędziów (wyrok ETPC z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie Ástrálfsson przeciwko Islandii, CE:ECHR:2019:0312JUD002637418, nieprawomocny, § 98).
- 75 Z orzecznictwa przytoczonego w pkt 71 i 73 niniejszego wyroku wynika, że nieprawidłowość, której dopuszczono się przy mianowaniu sędziów w ramach danego systemu sądownictwa, pociąga za sobą naruszenie art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze karty, w szczególności gdy nieprawidłowość ta ma taki charakter i wagę, że stwarza ona rzeczywiste ryzyko, że pozostałe władze, w szczególności władza wykonawcza, mogły skorzystać z nienależnych im uprawnień dyskrecyjnych, narażając prawidłowość skutku, do którego prowadzi procedura mianowania, i wzbudzając w ten sposób uzasadnione wątpliwości w przekonaniu jednostek co do niezawisłości i bezstronności danego sędziego lub danych sędziów, co ma miejsce, gdy chodzi o podstawowe normy stanowiące integralną część ustroju i funkcjonowania tego systemu sądownictwa.
- 76 To w świetle tych zasad należy zbadać, czy nieprawidłowość, której dopuszczono się w rozpatrywanej procedurze mianowania, skutkowałą w niniejszym wypadku naruszeniem prawa stron do rozpatrzenia ich sprawy przez sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy, zagwarantowanego w art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze karty.
- 77 W tym względzie należy przypomnieć, że jak wskazano w pkt 68 niniejszego wyroku, nieprawidłowość ta wynika wyłącznie z naruszenia przez Radę postanowień zaproszenia do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r.
- 78 Należy zatem stwierdzić, że mianowanie sędziego na trzecie stanowisko zostało dokonane z poszanowaniem podstawowych norm dotyczących mianowania sędziów Sądu do spraw Służby Publicznej, którymi są art. 257 akapit czwarty TFUE i art. 3 załącznika I do statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- 79 W tym kontekście sama okoliczność, że Rada w celu obsadzenia trzeciego stanowiska skorzystała z listy sporządzonej w następstwie zaproszenia do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r., nie wystarcza, by ustalić naruszenie podstawowej normy dotyczącej procedury mianowania sędziów Sądu do spraw Służby Publicznej o takim charakterze i wadze, iż stwarzało ono rzeczywiste ryzyko, że Rada w sposób nieuzasadniony użyła swoich uprawnień, narażając prawidłowość skutku, do którego prowadzi procedura mianowania, i wzbudzając w ten sposób uzasadnione wątpliwości w przekonaniu jednostek co do niezawisłości i bezstronności sędziego mianowanego na trzecie stanowisko, a nawet izby, do której został przydzielony.
- 80 W tym względzie nieprawidłowość w rozpatrywanej procedurze mianowania różni się od nieprawidłowości rozpatrywanej w orzeczeniu Trybunału EFTA z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie Pascal Nobile przeciwko DAS Rechtsschutz-Versicherungs AG (E-21/16), wspomnianej w pkt 75 wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., FV/Rada (T-639/16 P, EU:T:2018:22). Ta ostatnia nieprawidłowość polegała bowiem na mianowaniu sędziego Trybunału EFTA na kadencję, której czas trwania został wyjątkowo ustalony na trzy lata zamiast sześciu, a tym samym, w odróżnieniu od nieprawidłowości badanej w niniejszych sprawach, dotyczyła naruszenia podstawowej normy dotyczącej czasu trwania kadencji sędziów w tym sądzie, mającej na celu ochronę ich niezawisłości.
- 81 Z powyższego wynika, że naruszenie przez Radę zaproszenia do zgłaszania kandydatur z dnia 3 grudnia 2013 r. nie stanowi naruszenia podstawowych norm prawa Unii mających zastosowanie do mianowania sędziów Sądu do spraw Służby Publicznej, które pociągało za sobą pogwałcenie prawa skarżących do sądu ustanowionego na mocy ustawy, zagwarantowanego w art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze karty.

- 82 W rezultacie, ze względu na to, że wyroki poddane szczególnej procedurze kontroli nie zawierają innych elementów mogących podać w wątpliwość poszanowanie art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze karty, należy stwierdzić, że Sąd naruszył prawo, orzekając w tych wyrokach, że postanowienie to zostało naruszone. Nieprawidłowość wskazana w poprzednim punkcie nie może zatem sama w sobie uzasadniać uchylenia orzeczenia sądowego wydanego przez skład orzekający, do którego został przydzielony sędzia mianowany na trzecie stanowisko.
- 83 Z całości powyższych rozważań wynika, że Sąd naruszył prawo, uchylając zaskarżone orzeczenia wyłącznie na podstawie nieprawidłowości, której dopuszczono się w rozpatrywanej procedurze mianowania.

W przedmiocie istnienia naruszenia jedności lub spójności prawa Unii

- 84 Obraza prawa, którą są obarczone wyroki poddane szczególnej procedurze kontroli, może naruszać jedność i spójność prawa Unii.
- 85 Wyroki poddane szczególnej procedurze kontroli mogą bowiem stanowić precedensy dla przyszłych spraw, jako że błędna wykładnia i błędne zastosowanie przez Sąd art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze karty może znaleźć odzwierciedlenie w innych sprawach dotyczących powołania członka składu orzekającego oraz, bardziej ogólnie, prawa do niezawisłego i bezstronnego sądu uprzednio ustanowionego na mocy ustawy.
- 86 Ponadto prawo to ma charakter podstawowy i przekrojowy w porządku prawnym Unii, którego wykładnię oraz spójność Trybunał powinien zapewnić, zwłaszcza gdy w tym względzie pojawiają się kwestie w szczególnym kontekście, który jeszcze nie doprowadził do powstania utrwalonego orzecznictwa Trybunału.
- 87 W tych okolicznościach należy stwierdzić, iż wyroki poddane szczególnej procedurze kontroli naruszają jedność i spójność prawa Unii w zakresie, w jakim Sąd orzekł jako sąd odwoławczy, że izba Sądu do spraw Służby Publicznej, która wydała zaskarżone orzeczenia, obradowała w nieprawidłowym składzie z powodu uchybienia związanego z procedurą mianowania jednego z jej członków, co miało spowodować naruszenie ustanowionej w art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze karty zasady sędziego powołanego zgodnie z prawem, i uchylił wspomniane orzeczenia.

W przedmiocie szczególnej procedury kontroli orzeczenia

- 88 Artykuł 62b akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej stanowi, że jeżeli Trybunał stwierdzi, że orzeczenie Sądu narusza jedność lub spójność prawa Unii, kieruje sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd, który jest związany orzeczeniem Trybunału co do kwestii prawnych. Kierując sprawę do ponownego rozpoznania, Trybunał może nadto określić, które ze skutków orzeczenia Sądu uważa się za ostateczne wobec stron sporu. Na zasadzie wyjątku Trybunał może sam wydać ostateczne orzeczenie, jeżeli rozstrzygnięcie sporu, przy uwzględnieniu rezultatu szczególnej procedury kontroli orzeczenia, wynika z ustaleń stanu faktycznego, na których zostało oparte orzeczenie Sądu.
- 89 Wynika z tego, że Trybunał nie może ograniczyć się wyłącznie do stwierdzenia naruszenia spójności lub jedności prawa Unii, bez wyciągania konsekwencji z tego stwierdzenia wobec obu rozpatrywanych sporów [zob. także wyrok z dnia 10 września 2015 r., (szczególna procedura kontroli orzeczenia) Missir Mamachi di Lusignano/Komisja, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, pkt 60 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 90 Ponieważ w wyrokach poddanych szczególnej procedurze kontroli Sąd uchylił zaskarżone orzeczenia na podstawie naruszenia art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze karty bez zbadania zarzutów podniesionych przez wnoszących odwołania na poparcie ich odwołań, należy uchylić wyroki poddane szczególnej procedurze kontroli i przekazać sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd, aby mógł on orzec w przedmiocie tych zarzutów.

W przedmiocie kosztów

- 91 Zgodnie z art. 195 § 6 regulaminu postępowania jeżeli orzeczenie Sądu będące przedmiotem szczególnej procedury kontroli zostało wydane na podstawie art. 256 ust. 2 TFUE, Trybunał rozstrzyga o kosztach.
- 92 W braku szczególnych przepisów regulujących podział kosztów w ramach szczególnej procedury kontroli orzeczeń należy postanowić, że każda strona pokryje własne koszty.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) Sprawy C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II zostają połączone do celów wydania wyroku.
- 2) Wyroki Sądu Unii Europejskiej (izba ds. odwołań) z dnia 19 lipca 2018 r., Simpson/Rada (T-646/16 P, niepublikowany, EU:T:2018:493) i HG/Komisja (T-693/16 P, niepublikowany, EU:T:2018:492), naruszają jedność i spójność prawa Unii w zakresie, w jakim Sąd Unii Europejskiej orzekł jako sąd odwoławczy, że izba Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej, która wydała, odpowiednio, postanowienie z dnia 24 czerwca 2016 r., Simpson/Rada (F-142/11 RENV, EU:F:2016:136), oraz wyrok z dnia 19 lipca 2016 r., HG/Komisja (F-149/15, EU:F:2016:155), obradowała w nieprawidłowym składzie z powodu uchybienia związanego z procedurą mianowania jednego z jej członków, co miało spowodować naruszenie ustanowionej w art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze Karty praw podstawowych Unii Europejskiej zasady sędziego powołanego zgodnie z prawem, i uchylił wspomniane orzeczenia.
- 3) Wskazane wyroki Sądu zostają uchylone.
- 4) Sprawy zostają przekazane Sądowi Unii Europejskiej do ponownego rozpoznania.
- 5) Erik Simpson, Rada Unii Europejskiej, HG, Komisja Europejska i rząd bułgarski pokrywają własne koszty związane ze szczególnymi procedurami kontroli orzeczeń.

Podpisy